

10027

1379 september 8

Nyköping

Helga Anundsdotter säljer i öppet brev med samtycke av sin make Ya Königsmark till Bo Jonsson, drots i Sverige, för 200 mark silver i stockholmsk vikt 6 attungar i Bro (nu Brokind), 5 attungar i Åselstad i Vårdnäs socken i Kind samt hela sin andel i torpen Släteke, Sundsmåla, Tomåla, Storsmåla, Skarsmåla, "Glafsbodha" och "Skinnaramala" och halva Bromön; vidare Dänskebo och en "afærdh" (se not 4) i "Førnawika" skog (allt i Vårdnäs socken) i Linköpings biskopsdöme. Hon erkänner sig ha uppburit hela summan av Bo Jonsson. Han och hans arvingar är från denna dag fria från alla krav från Helga och hennes arvingar eller någon annan på hennes vägnar vad gäller de 200 mark silver i stockholmsk vikt som erlagts för egendomarna med hus, jord, åker, äng, skogar och alla tillagor, bland annat fiskevatten, kvarnar, kvarnplatser, ålfiske, laxfiske, tomter, tomtplatser, torp, torpplatser, utjordar, öar, holmar, "afærdhe", notdragning och mjärdfiske. Utfärdaren avhänder sig och sina arvingar dessa egendomar och överlåter dem till Bo och hans arvingar som evig egendom med full besittningsrätt. Om Bo genom landslagen helt eller delvis skulle gå miste om dessa egendomar förbinder sig utfärdaren att inom sex veckor ersätta Bo eller hans arvingar med likvärdig egendom. Helga ger häradshövdingen i det härad där egendomarna ligger fullmakt att på rätt tingsplats och tingsdag ge Bo eller dennes ombud fasta enligt landslagen med fastar på samma sätt som om hon själv varit närvarande. Helga Anundsdotter lovar med sina arvingar att hålla allt detta i dess helhet och var sak för sig.

Utfärdaren beseglar med sin make Ya Königsmark, jarlen Erengisle Sunesson, Karl Ulfsson av Tofta, marsken Sten Bengtsson, riddarna Bengt Filipsson och Birger Ulfsson samt väpnaren Ulf Jonsson, vilka var närvarande när köpet genomfördes.

Orig. på perg. (29,3 x 33,1 cm, uppveck 3,4 cm; 35 rader), Linköpings Stadsbibliotek, Stiftsbiblioteket.
SDHK nr 11518.

Tryckt: P. Wieselgren, DelaGardiska Archivet 2 (1843), s. 3–4.

Om Helga Anundsdotter (Rörik Birgerssons ätt), se ÄSF I, s. 187; om hennes son i första giftet Erik Valdemarsson (Folkungättens Valdemarsgren) se ÄSF I, s. 48; om hennes andre make Ya Königsmark, se S. Engström, Bo Jonsson I (1935), s. 184 not 9, och B. Sundqvist, Deutsche und niederländische Personenbeinamen in Schweden bis 1420 (1957), s. 208 f.

Om Bo Jonssons förvärv av Bro (Brokind) se H. Rosman, Bjärka-Säby I (1923), s. 190.

Jämför sonen Erik Valdemarssons bekräftelsebrev av samma dag (DS nr 10028). I ett par senare brev – 1397 13/2 (SDHK nr 14737) och 1398 30/12 (SDHK nr 15027) – hävdar Helga att Ya tvingat henne till försäljningen genom att använda hennes sigill.

För (kasserat) brevkoncept på sigillremsa nr 7, se DS nr 9883 ovan.

Alla the mæn thetta breff · se ælla høra · helsar jak Hælgha · Anundadotter · ewerdhelika mædh warom Herra · Kænnis jak opinbarlika · mædh thæsso mino nærwarenda opno brefwe · swa fore them · æpter kuno komma som them nw æra · mic mædh wilia samthykt · oc fulbordh · mins kæra · hwsbonda · Yia Konungxmark · mædh ja oc beradhno modhe erlikom oc wælbomnom manne Bo Jonsony drozsta^a j Swerike · at hafwa saalt · vplait · oc til ewerdhelika ægho · honom oc hans arfwom gieldguldit gyort · thæssin min godz · swasom först Broo som ligger · fore syæx atunga jordh · jtem Asulstadha¹ · som ligger · fore fæm attunga jordh · j Warthanæs sokn jnnan Kind oc allan min æghodell · jnnan thæssom thorptom · hær æpter næmpnas · swasom Slæteekee /: Swndzmala · Towamala · Stowaramala · Skarffsmala · Glafsabodha² · Skinnaramala³ · oc halfwa Brwmmø, jtem Dænskobodha · oc ena afærdh⁴ vppa · Førnawika skogh · jnnan Lyncopungs biskopsdøme liggiane fore tw hwndratha løthugha marker sylffs stocholmska · wikt · hwilka · sylfswmmo jak kænnis mic jnnan enne wisso swmmo fullelika oc gantzlika vpburit hafwa æpter allom minom wilia aff them samma · Bo Jonsson · swa thet myk wæl · anøgher. Thy later jak thæn fornempda Bo Jonsson oc hans arfwa · lithogha løsa · oc allaledhis qwitta · fore alle ytermere · krafwo ælla

tiltalan aff mic · ælla minom arfwom ælla af nokrom^b manne a myna wæghna æpter thænna dagh · vm the forscripno sylfswmmo twhwndratha marker løthugha · stocholmska wikt widher godha tro oc sannind hwilkin forscripno godz mædh hws · jordh, aker oc ængiom · skoghom oc fiskewatnom, qwærnom oc qwærnastadhom · alafiskerij · oc laxafiskerij, tompptom oc tompmastadhom · thorpom oc thorpastadhom · mædh vmyordhom^c · øiom, holmom · afærdhe · nõtadrættom⁵ oc myærdhafiske · oc allom androm tillaghom nær oc fyærran · jnnan gardha oc vtan · jnnan wato oc thorro · næmpdo oc onempdo ængo vndan takno · som thæssom gotzomen aff alder tillighat hafwer oc nw tilhøra kan · Jak afhænder mic oc minom · arfwom oc tileynar jac them oc hemoll · gør · them fornempda Bo Jonson oc hans arfwom til ewerdhelika ægho · swa at han ma · them · godzin · mædh sinom arfwom · styra oc radha, wænda oc sælia, skipta · oc giwa · oc allaledhis skipa som honom nyttast · oc bæzt synis ohindrath oc · oqwald · aff mic · oc minom arfwom · oc aff hwariom manne · a myna wæghna · æpter thænna dagh · widher sannind oc godha tro · Ware thet oc swa at · them fornempda · Bo Jonsson ælla hans arfwom kunne thætta forscripna godziit^d · alt samman · ælla nokot aff thý · eet ælla flere · afga mædh landzlaghom, domom · ælla ræt · swa · at jac gate honom thet ey hemolt · gyort · som Gudh forbyudhe tha tilbinder jac mic oc minna arfwa · them fornempda · Bo Jonsson · oc hans arfwom annat swa goot · som honom · ælla hans arfwom · afga kunne ther honom thet læghelika · ligger · jgen gifwa · jnnan siex wikur æpter thet honom thet affgangit ware · widher · godha tro vtan alt · arght · oc vtan alla gensæghn. Oc gifwer jak hæradhøfthinganom · ther som godzin liggia · fulla maght oc wald mædh thesso brefwe them fornempda Bo Jonsson ælla hans wisso vmbudhi thæsssin forscripno godzin at fastfara a rættom thinxdagh · oc thinxstadh · mædh fastom oc allom skælom · æpter landzlaghom til ewerdhelika ægho · hwilkin tyma han ther fasta a bethis lika wiss jac · syælf nær stad ware. Alla thæssa forscripna articulos oc hwarn thera særdelis vm sik lofwar jac fornempda Hælgha Anundadotter mædh minom arfwom · them fornempda Bo Jonsson · oc hans arfwom fasta stathuga · oc vbrutlika at halda vidher · godha tro oc sannind vtan alt · arght · Til hwilkins breffs mere wisso oc høghre bewaring hauer jac latit mit jncighle hængia fore thetta breff · Oc til vitnisbyrdh · hauer jac betz erlikra oc wælborna manna jncighle hær fore swasom · først mins kæra hwsbonda Yia Kønungxmark · herra Eringisla Sonasons jærilsins, herra Karls^e Vlfsons aff Thøptom · herra Sten Bændiczsons markskalks · herra Bændictz Philippossons · herra Birghe Vlfsons riddara ok Vlff Jonssons swens · hwilke nærstadde oc ouer waro thæsse forscripno · dæghthingan · oc godza køpp · Datum Nycopie anno Dominj M^occc^olxx^o nono, die Natiuitatis beate Marie virginis ·

På baksidan: Littera Halghæ Anunda[do]tter^f de bonis in Kýnd ut ɛuendantur Boecio Jo[anson]-g

Sigill: nr 1–2, 6–8 endast sigillremsor; nr 3, 5 endast skårer i uppvecket; nr 4 fragment av runt sigill i brunt vax, 2,5 x 1,9 cm.

Text på sigillremsa nr 4: Dominus Karolus; nr 6: Dominus Benedictus Philippsson; nr 7: Alla the men thetta breff see eller høra helsar · iak Haqon Halzstenson ^h-kærlika medh warom^{-h}; nr 8: Dominus Birger Vlfson.

^a droz sta vid radskifte utan avstavingstecken. ^b nok rom vid radskifte utan avstavingstecken. ^c vmyor dhom utan avstavingstecken vid radskifte. ^d Bokstäverna iit rättade från in. ^e Härefter radutfyllande tecken. ^f Det andra a svårläst. Bokstäver saknas p.g.a. hål i pergamentet. ^{g-g} Andra raden delvis oläslig p.g.a. slitage. ^{h-h} Nedre delen av bokstäverna borta p.g.a. remsans vridning och beskärning.

¹ Försvunnen bebyggelse i Vårdsnäs socken (OAU). ² Försvunnen bebyggelse i Vårdsnäs socken (OAU). ³ Försvunnen bebyggelse i Vårdsnäs socken (OAU). ⁴ Ordet har här oklar betydelse. Jfr C. J. Schlyter, *Ordbok till Samlingen af Sveriges gamla lagar (1877)* där begreppet betyder 'åverkan' (på åker, äng, fiskevatten). En tolkning av afærdh i denna kontext skulle möjligen vara att man har 'rätt till åverkan', i detta fall på något sätt sannolikt på fiskevatten. ⁵ Om notdragning och om andelar i gemensamt notfiske se KL XII: Notfiske, sp. 367 ff.

10028

1379 september 8

Nyköping

Erik Valdemarsson kungör i öppet brev att hans mor fru Helga Anundsdotter med sin make Ya Königsmarks samtycke sålt Bro (nu Brokind) och Åselstad (båda i Vårdsnäs socken) med alla tillagor till Bo Jonsson, drots i Sverige, såsom framgår av hennes öppna brev (DS nr 10027). Utfärdaren stadfäster köpet och överläter de nämnda egendomarna till Bo Jonsson och hans arvingar som evig egendom utan rätt för utfärdaren eller hans arvingar att senare hindra eller klandra.

Utfärdaren beseglar tillsammans med riddaren Birger Ulfsson och Torkel Haraldsson, vilka var närvarande.

Orig. på perg. (26,6 x 16,0 cm, uppveck 1,6 cm nu utplanat; 15 rader), Linköpings stadsbibliotek, Stiftsbiblioteket. SDHK nr 11519.

Tryckt: P. Wieselgren, *DelaGardiska Archivet 2* (1843), s. 4–5.

Om Helga Anundsdotter, hennes son Erik Valdemarsson och andre make Ya Königsmark, se DS nr 10027 ovan.

Jämför köpebrev av samma dag (DS nr 10027), med vidare hänvisningar.

Thæt se allom mannom witerliket · oc kunnokt · at jak Eric Waldemarsson · kænneis opinbarlika mædher thæsso mino nærwarende opno brefwe · swa fore them æpter kunno · komma · som them nw æra · at æpter thý min kæra modher · frw · Hælgha · Anunda dotter · mædh · wilia · samthykt · oc fulbordh · sins ælskelika hwsbonda Yia Konungxmark · hafwer saalt, vplait · oc gyældguldit gyort · erlikom oc wælborm manne Bo Jonsson drozsta j Swerike · Broo · Aswlzstadha¹ · mædh allo thý · som ther · wnder · oc aff alder tilhørt hafwer · æpter thý · som hænnan opit breff · wtwisar som fornempde · Bo Jonsson aff hænnan ther vppa hafwer. Hwilkit køp · jac stadhfæster mædh thæsso mino brefwe · oc fulbordhar · mædh wilia · oc beradhno modhe. Oc tileynar · jac · oc hemol · gør them fornempda Bo Jonsson · [oc]^a hans arfwom the forscripno godzin · Bro Asulstadha · oc thet ther til · høre · som før scriuat ær · til ewerdhelika ægho fra mic oc minom arfwom oc wil jak ælla skal · ælla nokor min arfwe · æpter thænna dagh · ænga maght hafwa · thessin forscripno^b godzin · fore them · fornempda · Bo Jonsson · ælla hans arfwom hindra ælla qwælia · nokraledhis widher godha tro